

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

NR. 91 / MARTIE 2019

91

Imaginea de sine a elevului – construct psihosocial conturat în școală

| de FLORINA-MAGDALENA ONAGA

Plan de intervenție de reducere a anxietății elevilor, prin descărcarea creativă a tensiunilor acumulate, prin intermediul art-terapiei

| de OFELIA CORNELIA POPA

Copilul mic și cartea

| de LENUȚA RUJA

Activitatea ludică și creativitatea – componente importante ale învățării

| de ANA-MARIA ȘUȚOIU

Maximizarea performanțelor prin coaching

| de MARIA-MAGDALENA DORCIOMAN

Cum ne manifestăm iubirea față de adolescenți

| de ERICA MIHĂEȘ

Factorii ce pot bloca creativitatea elevilor

| de RALUCA TOMA

Concursurile de robotică – un beneficiu pentru educația elevilor

| de DANIELA FLOROIU

Avantajele utilizării instrumentelor și resurselor TIC în cadrul orelor de limba și literatura română

| de OLTEA NISTOR

Aspecte actuale ale siguranței online

| de GABRIELA GASNER, GIANINA POPESCU

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54
București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

dr. Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea
Profesorilor)

dr. Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

dr. Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (Institutul de Științe ale Educației)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea
Personalului Didactic)

dr. Ema FÂCIU (Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău, Școala doctorală; Casa
Corpului Didactic "Grigore Tăbăcaru" Bacău)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Imaginea de sine a elevului – construct psihosocial conturat în școală

De **Florina-Magdalena Onaga**

Școala Primară Casa Speranței, Timișoara (Timiș)

Articolul urmărește să contribuie la cunoașterea modului în care elevii din ciclul primar își construiesc imaginea de sine în cadrul interacțiunii sociale școlare. Pe baza autoperceperii dar și ca urmare a interacțiunii sociale din spațiul școlar, calitatea imaginii de sine a elevilor se reconstruiește mereu. Cunoașterea mecanismelor care determină conturarea sinelui elevilor din ciclul primar asigură valorizarea fiecărui copil ca personalitate unică, cu demnitate și valoare proprie. Înțelegerea modului în care imaginea de sine a elevului se formează în spațiul școlar reprezintă o resursă importantă în conturarea oricărui demers educativ.

Omul percepe și își formează un model informațional cognitiv nu numai despre obiectele și fenomenele lumii externe, el se percepe și pe sine însuși, se autoanalizează și se autointerpretează. Astfel, în primul rând omul se percepe ca realitate fizică, ca înfățișare exterioară, formându-și o imagine mai mult sau mai puțin obiectivă despre eul fizic. Apoi se autoanalizează ca realitate psihosocială sub aspectul posibilităților, capacităților, aptitudinilor formându-și o imagine despre eul psihic. Acestor aprecieri, individul le asociază judecăți de valoare (frumos – urât, capabil – incapabil).

Așadar, imaginea de sine implică un „complex construct mintal, care se elaborează treptat în cursul evoluției ontologice a individului, în paralel și în strânsă interacțiune cu elaborarea conștiinței lumii obiective printr-un lung șir de procese și operații de comparație, clasificare, ierarhizare, generalizare, integrare” (Golu, 1993, p. 198).

Calitatea imaginii de sine e determinată în mare parte de modul de raportare a individului la realitate, fapt ce produce deosebiri în ceea ce privește caracteristicile imaginii de sine în cazul diferiților indivizi. Omul ajunge la o anumită imagine de sine nu numai pe calea autoperceperii și autocontemplării izolate, ci și prin relaționare interpersonală, prin compararea succesivă cu imaginile pe care el și le formează despre alții și cu imaginile pe care alții le formează despre el. Conceptul de sine luat individual, separat de contextul social, de interrelaționare nu are prea mare relevanță în formarea imaginii de sine, teoriile psihosociale aplecându-se asupra recunoașterii importanței celorlalți oameni, semeni, în influențarea ideilor, imaginilor pe care le promovăm despre noi înșine.

Conceptul despre sine implică ansamblul atributelor individuale și e determinat de apartenența subiectului la diferite grupuri. El mai reprezintă schema internalizată ce descrie credințele și

sentimentele privitoare la sine, incluzând toate informațiile și afectele semnificative despre sinele trecut, prezent și viitor ale actorului social. Identitatea sinelui se formează în cursul socializării și orientează întreaga reflecție despre lumea socială într-un mod egocentric (Gavreliuc, 2002, p. 317).

Însușindu-și normele, comportamentele, atitudinile dezirabile din punct de vedere social, prin socializare, individul își construiește anumite structuri care reflectă sinele social. Sinele individual reprezintă diferențierea structurală a individului prin care devine o personalitate din punct de vedere psihologic, reprezintă modul particular prin care interiorizează modelele promovate de societate. Rezultatul interacțiunii celor două tipuri de sine reprezintă sinele total (Dumitru, 2001, p. 73).

În viața de toate zilele, ca și în activitatea profesională, fiecare dintre noi aspiră la cunoaștere de sine, precum și la cunoașterea celorlalți, astfel că individul abordează pe altul pornind de la sine, după cum reprezentarea despre altul face parte din procesul percepției de sine. Oferind cadrul social de comparație, precum și standardele sau reperele necesare, grupul sau colectivul în ipostaza familiei, apoi a clasei de elevi la școală, iar mai târziu a grupului de muncă profesională, constituie matricea în care se cristalizează imaginea de sine.

Se impune o distincție între imaginea socială de sine – opiniile grupului receptate de individ și imaginea proprie de sine – modul în care se vede subiectul însuși. Imaginea pe care o promovează grupul despre individ constituie o componentă de bază a conștiinței de sine, ponderea ei depinzând de stadiul de dezvoltare al individului, care filtrează părerile celorlalți într-un proces continuu, astfel că imaginea de sine nu e un simplu ecou al aprecierii celorlalți.

La vârsta preșcolară se observă tendința acestor copii de supraapreciere, copilul face aprecieri centrate pe sine („eu cânt cel mai bine”).

În școală, clasa oferă spațiul social de comparație în activități comune, copiii fiind aduși la o scară unitară de evaluare prin sistemul de notare, astfel că autoaprecierea copilului devine mai modestă (Radu, 1977, p. 61).

Deoarece ființa proprie né este cea mai apropiată și mai dragă, o privim și o considerăm cu mare încredință, fapt ce poate conduce la distorsionarea percepției în favoarea unei imagini pozitive. Atitudinea față de sine, evaluarea în termeni axiologici a caracteristicilor pe care crezi că le deții se includ în sintagma stima de sine. Ea este privită ca autoevaluarea pe care fiecare subiect o realizează prin articularea atitudinilor despre sine pe o scală de la pozitiv la negativ (Gavreliuc, 2002, p. 318). Măsura valorii și a stimei de sine are ca suport cognitiv conceptul de sine; imaginea de sine e puternic afectată de aspirațiile și idealurile noastre, în elaborarea ei intervenind scara valorilor personale și eul dorit – felul în care percepem așteptările persoanelor semnificative față de noi. P. Iluț (2001, p. 23) susține că oamenii utilizează o apreciere globală când se pronunță asupra valorii proprii persoane, fapt ce determină stima de sine globală. Însă, pe de altă parte, în paralel cu o evaluare globală, indivizii operează și cu valorizări de sine particulare pe domenii și potențialități specifice. Evaluarea stimei de sine se poate produce prin compararea conceptului despre sine cu imaginea ideală despre sine iar cu cât e mai mare discrepanța dintre ele cu atât mai afectată e stima de sine. În funcție de răspunsul celui alt, prin care

né însușim gradul de atingere a standardului sinelui ideal, interiorizăm anumite experiențe care né determină stima de sine. Copiii, și cu atât mai mult adulții, filtrează sever semnalele ce vin de la semenii pentru a-și păstra o identitate de sine pozitivă. Cu toții suntem atenți la reacțiile, evaluările pe care alții le fac despre noi și totodată né observăm propriul comportament. Așadar, propria evaluare alături de părerile pe care ceilalți și le fac despre noi în urma comportamentului nostru influențează calitatea stimei de sine.

Nivelul stimei de sine afectează puternic performanțele individului în toate activitățile pe care le întreprinde, și de aceea e necesar ca persoanele cu o stimă de sine scăzută să fie susținute spre realizare de sine.

În cazul mediului școlar și familial, atenția timpurie asupra dezvoltării personalității copilului ar trebui să cuprindă modalități de cultivare a stimei de sine.

Sistematizând, imaginea de sine implică modul în care né percepem propriile noastre caracteristici fizice, emoționale, cognitive, sociale în funcție de propria percepție, la un moment dat al dezvoltării noastre, de ceea ce né-am dori să fim sau ceea ce am putea deveni. Stima de sine se referă la evaluările generale pozitive și negative ale propriei persoane. Fiecare ființă este unică și are o valoare care merită să fie respectată. Dacă încrederea în sine depinde mai mult de capacitatea personală de a face anumite lucruri, stima de sine reprezintă rezultatul unei autoevaluări și are un rol foarte important în stabilirea identității personale.

STUDIU DE CAZ - CLASA DE ELEVI

Integrați fiind în grupul școlar și interacționând unii cu alții într-un cadru educațional formal, care urmărește pregătirea elevilor pentru buna integrare socială, personalitatea copiilor se formează și reformează mereu în acest context. Școlarii, încă în formare, se percep ca fiind unici în comparație cu ceilalți colegi, având trăsături specifice, și, totodată, se apropie, în interacțiunea zilnică din viața de școlar, de colegi care le sunt asemănători, cu care au interese și aspirații comune, sau doresc să se asemeze cu anumiți colegi, de obicei cu aceia care au performanțe școlare înalte. Clasa, devine astfel cadrul în care se formează identitatea copilului și unde se deprind treptat normele vieții colective datorită necesității stabilirii relațiilor cu ceilalți, fie colegi, fie cadre didactice.

Din interacțiunea constantă cu elevii, pe baza observației, precum și în urma aplicării testului Eu sunt... (prin care li se solicită elevilor să continue propoziția cu caracteristici proprii) se evidențiază faptul că, atunci când aceștia se prezintă, fie în situații specifice când sunt solicitați, fie în contexte școlare, modul de construire a imaginii de sine la școlarii mici se bazează pe conștientizarea sinelui fizic. Ei se autocaracterizează în primul rând prin atribute fizice, își prezintă o anumită caracteristică a înfățișării prin care se disting de ceilalți colegi. Astfel, ei își prezintă foarte amănunțit sinele somatic, existând în multe cazuri precizări privind culoarea ochilor sau a părului („ochi albastru închis”), anumite caracteristici fizionomice („nasul lung”, „sunt grasuț”) prin aceasta diferențiindu-se de colegii care ar putea avea trăsături relativ asemănătoare. De asemenea, în autocaracterizările acestor copii, apare frecvent atributul „frumos”. Acest fapt este explicabil deoarece acesta este atributul pe care fiecare copil îl primește în grupul său familial - nucleu și extins - dar și în interacțiunile cu ceilalți.

O altă observație este aceea că, pe măsură ce școlarii cresc și se apropie de finalizarea ciclului primar, ei își prezintă rolurile sociale pe care le au mai ales în familie, prezentându-și astfel legătura cu familia drept „soră” sau „frate” cu.... Pentru a evidenția identitatea de rudenie, unii școlari prezintă numele părinților. Imaginea de sine a școlarii mici este în strânsă legătură cu familia, fiecare copil aduce în spațiul școlar universul său familial, că doar acesta este locul socializării primare, a formării primare a imaginii de sine.

Printre alte identități de care sunt conștienți școlarii se află și trăsăturile prescrise care îi însoțesc în activitatea lor zilnică, precum prezentarea școlii la care învață și clasa în care sunt integrați, fapt caracteristic acestei vârste deoarece acum, grupul devine anturajul cel mai apreciat de școlar deoarece îi oferă posibilitatea etalării propriei personalități. Conștienți de asemenea de relațiile cu ceilalți, înțelegând determinismul și putând să se desprindă de concret și de realitatea imediată, la elevii din clasa a IV-a (10 ani ca vârstă), se observă capacitatea de a stabili identități mai generale, precum cele regionale - „țimișorean”, naționale - „român”, supranaționale - „european” precum și identități religioase, acești copii regăsindu-se ca membri ai unor asemenea grupuri.

Atributele pozitive sunt cele care se regăsesc frecvent în registrul micilor școlari: „curajos”, „deștept”, „cuminte”, „activ”, „harnic”, „serios”, „vesel”, „darnic” și „prietenos”. Acestea vizează trăsăturile interpersonale necesare stabilirii relațiilor cu alții („prietenos”, „darnic”, „vesel”); capacitatea de autodeterminare și voluntarism („serios”, „harnic”, „activ”); a trăsăturilor de personalitate ce includ abilitatea de adevărat la un anumit context, specific cel școlar („cuminte”) și prezentări favorabile ale cognițiilor („deștept”). Portretul general al identității de sine vizează relaționările cu ceilalți în funcție de aspectele pozitive ale sinelui precum și caracteristici pozitive ale capacității de autodeterminare pentru atingerea performanțelor școlare datorită unui atu important pentru aceste realizări, a fi deștept. Acestea sunt de asemenea determinări ale părinților prin care li se transmite copiilor modelul dorit de comportare în școală.

Deoarece rolul de „școlar” implică o muncă și o activitate care este notată de cadrul didactic, acest fapt produce modificări în formarea imaginii de sine a copilului. O evaluare pozitivă poate conduce la o stimă de sine înaltă pe când o notă mică produce un disconfort psihic și o evaluare de sine scăzută. De asemenea, interesul copiilor pentru anumite discipline școlare poate fi diferit fapt ce atrage asupra unor clasificări de genul „matematicianul”, „poeta”, „artistul”, „tocilara” care sunt internalizate de copii și devin părți ale sinelui.

Relațiile afectiv-simpatetice stabilite între elev și colectivul clasei constituie un punct important în formarea imaginii de sine. Pot exista situații în clasă când un elev e respins de colectiv sau de unele grupuri formate spontan în interiorul lui, sau e pus în dificultate datorită unor atitudini sau cuvinte insuficient controlate ale educatorului. Totodată, conduitele unor colegi care îl resping, îl batjocoresc produc o scădere a stimei de sine a elevului, precum și conturarea unui sine negativ. Statutul de elev popular sau respins se datorează și poziției pe care acesta și-o cucerește în cadrul clasei prin eforturile școlare, anumite performanțe, gradul de sociabilitate, preocupări specifice, ținută.

Există și elevi care, prin trăsăturile lor puternice de personalitate,

se impun cu ușurință în stima colectivului clasei, acesta oferindu-i un climat propice dezvoltării. Alții știu să stabilească contactul social și își cuceresc relativ ușor statutul de elev popular, relația pozitivă cu colegii fiind un imbold în activitatea școlară. Fără a-și da seama, uneori educatorul, preferând să lucreze cu elevii dinamici, poate contribui la starea de izolare a unui elev respins de colectiv.

În clasă se fac aprecieri, etichetări atât din partea cadrelor didactice cât și din partea celorlalți elevi, despre aspectul fizic, sexul, rasa, performanțele școlare ale copiilor, acestea fiind aspecte care contribuie la formarea imaginii de sine a acestora, copiii ajungând însă de multe ori să se comporte în funcție de respectivele etichetări.

Diferențele dintre copiii care provin din clase sociale diferite, din grupuri socioculturale diferite, care au acces la artă, la călătorii, la media produc conturarea unor imagini despre sine diferite în cadrul clasei de elevi. Rolul cadrului didactic este de a îmbina eficient aceste determinări și de a crea în clasă un climat favorabil dezvoltării tuturor elevilor.

Cunoscând aceste aspecte care se regăsesc în spațiul școlar, munca educatorului capătă o mai mare responsabilitate; astfel că, pe lângă activitatea didactică ce implică pregătirea științifică și academică a școlarilor, trebuie să se regăsească și munca de formare a personalității acestora. Asistarea elevilor cu necesități de integrare în colectivul clasei, urmărirea formării unei imagini de sine conforme cu realitatea propriilor aptitudini individuale și psihologice, accentul pe valorizarea fiecărui copil creat cu demnitate și valoare umană, dezvoltarea intelectuală cât și socială a școlarilor reprezintă obiective ce trebuie urmărite și realizate de către fiecare cadru didactic.

Bibliografie

1. Dumitru, I.Al. (2001). Personalitate – atitudini și valori. Timișoara: Editura de Vest.
2. Gavreliuc, A. (2002). O călătorie alături de celălalt. Timișoara: Editura Universității de Vest.
3. Golu, M. (1993). Dinamica personalității. București: Editura Geneze.
4. Iluț, P. (2001). Sinele și cunoașterea lui. Teme actuale de psihosociologie. Iași: Editura Polirom.
5. Radu, I. (1977). Psihologie socială – lecții. Cluj-Napoca.
6. www.cdt-babes.ro/articole/imaginea-de-sine-stima-de-sine-si-increderea-in-sine.php

Plan de intervenție de reducere a anxietății elevilor, prin descărcarea creativă a tensiunilor acumulate, prin intermediul art-terapiei

De **Ofelia Cornelia Popa**

Liceul Tehnologic Special Samus, Cluj-Napoca (Cluj)

Art-terapia sau terapia prin artă îl ajută pe copil să se înțeleagă pe sine, să se elibereze de anxietățile și tensiunile acumulate, să dezvolte abilități de comunicare și să exerseze și optimizeze propriile capacități de relaționare cu ceilalți copii și cu adulții, ajutând în final la elaborarea unor strategii de rezolvare a conflictelor. Una dintre formele expresive ale art terapiei este sunetul și pictura. Lucrarea de față este un studiu realizat pe un grup de 12 elevi din învățământul special, pentru care am elaborat și am aplicat un plan de intervenție privind reducerea anxietății prin intermediul art terapiei.

Art-terapia utilizează toate formele expresive: pictura, sculptura, muzica, literatura, poezia, teatrul și dansul ca mijloace de punere în valoare și îmbogățire a personalității fiecăruia, ajutându-l să exprime emoțiile profunde și dificultățile pe care le întâmpină.

În continuare, prezint un plan de intervenție de reducere a anxietății elevilor prin intermediul art-terapiei.

Scopul:

- a) dezvoltarea capacităților de exprimare verbală și non-verbală a dorințelor, trăirilor, sentimentelor, emoțiilor;
- b) spargerea blocajelor emoționale;
- c) dezvoltarea capacității de autocunoaștere și auto- acceptare;
- d) creșterea stimei de sine și a sentimentului de apartenență;
- e) reducerea anxietății, a frustrării, inhibițiilor prin descărcarea creativă a tensiunilor acumulate
- f) formarea abilităților de relaționare și cooperare adaptate nevoilor și cerințelor grupului;

Termen de desfășurare: 2 ședințe, la interval de 3 zile una de alta.
Durata ședinței: 50 min.

Grupul țintă: 12 elevi din clasele liceale din cadrul Școlii Profesionale Speciale „SAMUS” - elevi cu tulburări emoționale și comportamentale: anxietate, slabe deprinderi sociale, interiorizați, cu dificultăți în formularea și exprimarea problemelor (conform Fișei de evaluare psihologică emisă de psihologul clinician)
Tehnica de art-terapie folosită: tehnica plastică: desenul și pictura

ȘEDINȚA I

Obiective:

- dezvoltarea abilităților de relaționare și cooperare adaptate

nevoilor și cerințelor grupului;

- dezvoltarea capacităților de exprimare non- verbală a dorințelor, trăirilor, sentimentelor;
- spargerea blocajelor emoționale;
- reducerea anxietății, a frustrării, inhibițiilor prin descărcarea creativă a tensiunilor acumulate.

Exercițiul : "Fața"- reprezentare prin intermediul desenului

- Materiale necesare: o coala mare de hârtie alba, 4 tipuri diferite de fizionomii, lipici, creioane, acuarelă, pensule.
- Descrierea exercițiului

Instrucțiunile pe care le dăm grupului sunt următoarele: „Aveți în fața voastră o coală mare de hârtie pe care, folosindu-vă de modelul de fizionomie preferat, vă rog să vă alegeți un loc pe coala de hârtie și să lipiți conturul respectiv în locul ales. Apoi, fiecare contur va trebui să-l personalizați astfel încât să rezulte fața persoanei care a jucat un rol important în viața voastră, fie în sensul bun, fie într-un sens mai puțin bun. Aveți alături culorile, trei cutii de creioane colorate, le puteți folosi. Dacă aveți nevoie mai mulți de aceeași culoare, o veți folosi pe rând în ordinea pe care o veți stabili împreună”.

La finalul ședinței, coala de hârtie va fi expusă pe peretele sălii, astfel încât fiecare subiect să aibă posibilitatea de a o vizualiza.

ȘEDINȚA II

Obiective:

- dezvoltarea capacităților de exprimare verbală a dorințelor, trăirilor, sentimentelor;
- spargerea blocajelor emoționale;
- dezvoltarea capacității de autocunoaștere și auto-acceptare;
- creșterea stimei de sine și a sentimentului de apartenență la grup;
- diminuarea anxietății, a frustrării, inhibițiilor prin descărcarea creativă a tensiunilor acumulate
- formarea abilităților de relaționare și cooperare adaptate nevoilor și cerințelor grupului;

Exercițiul: "Fața"- discuții

- Descrierea exercițiului: aceasta sesiune se va desfășura în sala de terapii, elevii vor fi așezați în forma literei U, aleatoriu, după preferințe, pe scaune sau pe covor, iar desenul realizat în ședința precedentă va fi expus în fața lor. Câte unul, pe rând, fiecare subiect, va da detalii despre desenul realizat, răspunzând la întrebări generale, ajutătoare, precum: "Pe cine ați reprezentat în desen?", "De ce ați ales acea persoană?", "V-a fost greu să vă decideți pe cine doriți să desenați?", "Cu ce întâmplare asociați fața desenată?", "Ce asociații faceți când vă gândiți la acea persoană?" etc.

La finalul sesiunii, subiecții au fost solicitați să dea un nume lucrării colective, iar dacă doresc pot să-și scrie propriul nume în dreptul desenului lui. În final vor ajunge la un acord privind denumirea întregului desen.

Instrumente de evaluare: teste pre/post proiect în vederea determinării nivelului de anxietate, chestionar de feedback etc.

Observații consemnate:

- Chiar dacă la începutul exercițiului, unii elevii au avut rețineri privind abilitățile lor artistice, refuzând inițial să deseneze, ei au dus la bun sfârșit sarcina de lucru, astfel încât la finalul activității au fost încaântați de ceea ce au realizat.
- Datorită detaliilor primite de la elevul M.E., am decis ca fiind oportună colaborarea cu unul dintre psihoterapeuții școlii, pentru derularea unor sesiuni individuale cu acel elev.

Ca rezultate vizibile, după sesiunile de intervenție folosind tehnica de art-terapie, în calitate de facilitator al proiectului și profesor la clasă, am constatat următoarele:

- Subiecții au devenit mai încrezători în ei, și-au îmbunătățit

capacitățile de exprimare verbală și non-verbală a dorințelor, trăirilor, sentimentelor, a emoțiilor.

- Subiecții și-au dezvoltat abiliități de autocunoaștere și auto-acceptare.
- Subiecții au relaționat cu mai multă ușurință, au devenit mai disponibili unul cu celălalt, facilitând coeziunea grupului.
- Prin descărcarea creativă a tensiunilor acumulate, nivelul anxietății s-a diminuat.

Deși aceste efecte vizibile ce s-au produs la nivel social și/sau personal al subiecților nu au fost cuantificate într-o manieră științifică (acestea fiind doar observate și/sau confirmate), sunt conștientă că ele vor sta la baza unui proces mult mai complex și mai documentat.

Copilul mic și cartea

De **Lenuța Ruja**

Grădinița cu Program Prelungit Nr. 30 Oradea (Bihor)

Relația copilului mic cu cartea este o temă asupra căreia trebuie să reflectăm, din cele două perspective pe care le avem în relația cu copilul: părinți și educatori. Desigur, educația începe acasă și abia apoi se continuă în grădiniță. Sunt niște privilegiați copiii ai căror părinți manifestă interes, atenție față de acest aspect ce vizează dezvoltarea armonioasă a celui mic. În situația în care acest lucru nu a fost una dintre prioritățile familiei, educatoarea poate să compenseze acest neajuns și, mai mult de atât, îi poate determina pe părinți să susțină acest demers foarte necesar în educarea preșcolarilor. Am surprins în prezentul articol o manieră eficientă prin care eu am reușit să stărnesc curiozitatea copiilor din grupă pentru lectură, pentru exercițiul cu cartea, susținută fiind de familiile preșcolarilor.

Cartea, precum oricare dintre jucăriile pe care le are copilul de grădiniță, poate deveni un obiect solicitat, dorit, preferat de către acesta; practic poate să ocupe un loc însemnat în centrul preocupărilor lui. Este îmbucurător atunci când putem să constatăm că experiența cu cartea are precedente în activități, preocupări ale micuțului „explorator”, „cititor”, care s-au petrecut în familie. Copiii obișnuiți să vadă în jurul lor persoane care apelează la carte pentru a se informa, pentru a se delecta sau, pur și simplu, pentru a-i oferi celui mic un moment de tandrețe, atenție, prin lectură, vor fi tentați să facă același lucru, știut fiind faptul că puterea exemplului este foarte mare.

Mi-a fost dat, spre marea mea bucurie, să văd copii mici, antepreșcolari, pentru care cartea este echivalentul oricărei jucării. Există cărți atractive, cu file groase, special concepute, nu doar pentru a ușura răsfoirea lor de către mânuțele stângace ale celor foarte mici, ci și pentru a le da satisfacția că pot face acest lucru, ceea ce îi va motiva să practice mai des, această activitate. De asemenea, există cărți senzoriale care dau ocazia micuților

„cititori” să simtă cât de moale, catifelată este blănița din coada veveriței, a vulpii sau cât de zgurțuros este ariciul cel țepos. Am văzut cum se aprind luminițe în ochisorii curioși și însetați de noi descoperiri ai copilașilor care au ocazia să descopere miracolul cărților interactive. Se deprind foarte repede să apese pe butoane, bulinuțe, iconițe pentru a auzi ciripit de păsărele, susur de izvoare, lătratul câinelui, mieunatul pisicii, măcăitul raței și glasul multor altor vietăți care ne încântă urechile atunci când ne este dat să le ascultăm.

Se știe că în viața copilului, rutinele au un rol foarte important deoarece ele transformă activitățile imprevizibile, neplăcute și greu de controlat, în activități previzibile, ordonate și plăcute. Mersul la culcare nu este un moment foarte agreat de către copii, dar, în momentul în care micuțul știe că înainte de culcare i se citește o poveste, este mai împăcat cu ideea de a se așeza în pat. Am utilizat cu mare succes această rutină, la grădiniță, înainte de somnul copiilor, la prânz. Pe lângă faptul că momentul devine magic, copiii pot fi încurajați să rețină numărul paginii la care se află povestea ce o vor asculta în ziua următoare, sau dacă povestea este prea lungă pentru a fi citită în aceeași zi, le-am sugerat să-mi poată relata acțiunea ce s-a petrecut când am întrerupt cititul.

O altă practică ce a avut ca scop apropierea copilului preșcolar de carte, de lectură a fost o activitate susținută, pe perioada unui an școlar, pe care am intitulat-o sugestiv – „Biblioteca Spiridușilor”, a Spiridușilor deoarece aceasta era denumirea grupei de copii. După o vizită la bibliotecă, am decis împreună cu copiii să ne facem și noi o bibliotecă a noastră și am achiziționat un număr de peste 60 de cărți cu povești, frumos ilustrate.

Cărțile au o etichetă, cu număr de înregistrare, ștampila grădiniței și semnătura d-nei director, pentru a acorda importanța cuvenită acestor nestemate și pentru a conștientiza responsabilitatea de care trebuie să dea dovadă toți cei care vor împrumuta cărți de la „Biblioteca Spiridușilor”. În aceeași idee, am conceput fișe de lectură, la modul „foarte oficial”, cu antetul grădiniței și următorul text: „Eu (numele copilului) mă angajez să am foarte mare grijă de cărțile împrumutate de la bibliotecă și mă oblig să le restitui în termen de o săptămână. Voi veghea să le rămână filele intacte, curate și netede.” Desigur că, fiecare a semnat atunci când și-a luat acest angajament precum și de fiecare dată când împrumuta câte o carte.

Prin intermediul acestei strategii am oferit, în același timp, părinților un exemplu eficient de a petrece timp de calitate cu copiii, deoarece micuții nu știau să citească, dar au început să fie tot mai preocupați de a pătrunde în taina literelor, în universul fascinant al lecturii, al cititului. Acest context a favorizat, în mare măsură, performanța copiilor de a citi numerele cu trecere peste ordinul zecilor, fiindcă îi rugam să îmi spună numărul de înregistrare al cărții alese. De asemenea, fiecare era curios ce își aleg ceilalți colegi, iar dacă se potrivea ca unul dintre ceilalți să solicite o carte ce a fost împrumutată de vreunul, respectivul îl îndemna să o ea pentru că a avut-o el și începea să relateze, cu încântare, conținutul cărții.

Am avut bucuria și satisfacția să constat că s-a creat o adevărată emulație. Grijă cea mare, a majorității copiilor din grupă era să împrumute cât mai multe cărți, urmărindu-se unii pe alții, la a câta carte împrumutată au ajuns. Activitatea și-a dovedit și mai mult utilitatea, în momentele din zi, care au fost create pentru a da copiilor ocazia să povestească ce le-a plăcut mai mult din cartea

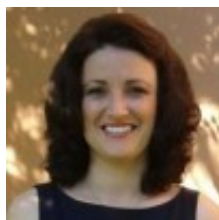
împrumutată și pentru a prezenta cuvinte noi, frumoase, deosebite, nemaiauzite până atunci, pe care le-au descoperit în minunatele cărți.

Iată că niciodată nu este prea devreme să te împrietenești cu cartea – în care te regăsești, care îți deschide ferestre către orizonturile cunoașterii, care îți permite să evadezi din cotidian, acolo unde găsești hrană îndestulătoare pentru suflet și cuget.

Activitatea ludică și creativitatea – componente importante ale învățării

De **Ana-Maria Șutoiu**

Școala Gimnazială Grigore Rădulescu, Bezdead (Dâmbovița)

Activitatea ludică este un element important în procesul de învățare. De la o vârstă fragedă, copilul se confruntă cu situații de joacă care îi îmbogățesc experiențele, îi întăresc personalitatea și îi deschid noi orizonturi, stimulându-i creativitatea și imaginația. Acestea constituie prilejuri pentru schimburi de cunoștințe, idei și cuvinte. În ele găsește și profesorul un sprijin care îl ajută în procesul educativ. Folosirea activităților ludice în predarea și învățarea limbii franceze, ca limbă străină, ar putea oferi tinerilor un stimul care să îi încurajeze să învețe și să se exprime. Este vorba, de fapt, de valorificarea plăcerii generate de joc în vederea dobândirii de noi cunoștințe.

Winnicott definește creativitatea ca fiind „colorarea unei atitudini întregi față de realitatea externă”. În timp ce jocul a fost uneori caracterizat ca o dispoziție specială a spiritului jucătorului (Henriot, 1989), creativitatea poate fi înțeleasă ca o „*proprietate deținută în cantități diferite de către persoane fizice și care ar putea fi mai mult sau mai puțin în conformitate cu situațiile*”, precizează Rouquette.

Pentru a optimiza exploatarea educațională a creativității și a jocului, Silva H. oferă profesorilor oportunitatea de a îndrăzni să folosească toate mijloacele și resursele pentru a crea și încuraja o dispoziție creativă în rândul elevilor, refuzând să recurgă numai la intelect, solicitând și alegând, cu prioritate, material cultural autentic.

În cazul specific al orei de limba franceză (FLE), un context favorabil jocului și creativității se referă la perspectiva psihologică „interactivă”, care accentuează asupra relațiilor dintre elementele constitutive ale procesului creativ, și anume individul, sarcina, operațiunile mentale și mediul”, precum și asupra unei abordări egalitare, care „evidențiază posibilitatea activării și conducerii dispozițiilor creative ale individului într-un mediu favorabil prin activități adecvate”.

„În cele din urmă, noțiunile de creativitate și de joc sunt marcate

de importanța acordată atitudinii celui care creează sau celui care joacă. În măsura în care creativitatea și jocul par să îmbogățească procesele cognitive și afective, să stimuleze respectul de sine, motivația și succesul academic și să diversifice resursele de predare și învățare, articularea lor, în ora de limbă străină, merită să fie mai bine studiată, mai ales că unele jocuri par să fie capabile să dezvolte creativitatea, care ar trebui să permită, de asemenea, dezvoltarea de jocuri de toate felurile, dintre care unele să favorizeze, în mod special, o mai bună învățare, din punct de vedere plurilingvistic și multicultural”, menționează Silva H.

Folosirea jocurilor și a activităților de joacă în ora de FLE este o activitate centrată pe elev.

Profesorul se află într-o situație de comunicare în care nimeni nu poate vorbi pentru el. Ursula Schiopu consideră că jocul „stimulează capacitatea de a trăi”. Participarea la un joc necesită implicare reală și o atitudine deosebită.

Limba străină este o disciplină școlară privilegiată deoarece, în învățarea limbajului și comunicării, totul poate fi folosit ca suport: texte, imagini, documente audio și video, hărți, obiecte obișnuite, obiecte neobișnuite, corpuri, sunete, cuvinte, concepte ș.a. De asemenea, clasa este un spațiu privilegiat, folosit pentru a susține învățarea unei limbi, ceea ce permite, de asemenea, o diversificare a materialului de joc.

În plus, pentru a trezi dorința și curiozitatea, Silva H. crede că „nimic nu valorează mai mult decât o mică doză de mister: cutii colorate din care ies obiecte, reguli și provocări neobișnuite de descoperit, toate reprezentând oportunități de promovare a atitudinii ideale”.

Pentru a localiza activitățile de joc în diferitele faze ale desfășurării unei unități de învățare, F. Weiss propune următoarea schemă metodologică:

1. Sensibilizarea, punerea în aplicare, reamintirea etapei anterioare, definirea obiectivului unității sau al secvenței;
2. Învățarea mijloacelor lingvistice și sociolingvistice pentru a îndeplini sarcina și obiectivele stabile;
3. Exerciții de aplicare, reutilizare și fixare de elemente noi, exerciții structurale de substituție, transformare, finalizare (producție ghidată);
4. Exerciții de transfer, exploatare, personalizare (producție deschisă);
5. Rezolvarea unor noi probleme: utilizarea spontană a vocabularului și a structurilor prezentate, jocuri, schițe, jocuri de rol și improvizatii, exerciții de creație (producție gratuită);
6. Evaluare: evaluare pentru a verifica dacă obiectivele au fost atinse și autoevaluare.

Trebuie să diversificăm tipurile de jocuri, așa cum este absolut necesar să diversificăm suporturile, situațiile de învățare și abordările didactice.

Jocurile implică și presupun „capacitatea de invenție, fluiditatea ideilor, flexibilitatea și capacitatea de sinteză, specifice creativității”. Astfel, la sfârșitul lecției, cadrul didactic va observa la elevii săi un gust real pentru acest tip de activitate și dorința de a studia limba străină, dacă jocul este pus în aplicare cu mare abilitate.

Bibliografie și sitografie:

Henriot, J. (1989), *Sous couleur de jouer. La Métaphore ludique*,

Paris: J. Corti cité par Silva, H., La créativité associée au jeu en classe de Français Langue Étrangère, p. 114, disponibil pe gerflint.fr/Base/Europe4/silva.pdf

Rouquette, M.-L. 1981, La Créativité (1973), 3e éd. revue et corrigée, Paris: Presses Universitaires de France, p. 13 citat de Silva, H., La créativité associée au jeu en classe de Français Langue Étrangère, p. 114, disponible sur gerflint.fr/Base/Europe4/silva.pdf

Șchiopu, U., Psihologia copilului, E.D.P., București, 1967, p. 145.

Silva, H. (2014). Le jeu en classe de langue. Paris: Clé International, pp.14-15

Silva, H., La créativité associée au jeu en classe de Français Langue Étrangère, p. 113, disponibil pe: gerflint.fr/Base/Europe4/silva.pdf

Taghezout, A., Activité ludique dans l'apprentissage des mots en français langue étrangère, p. 4, disponibil pe: theses.univ-oran1.dz/document/TH3524.pdf

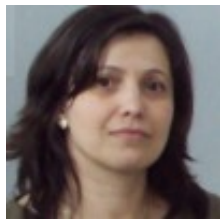
Weiss, F. (2002). Jouer, communiquer, apprendre, Paris: Hachette, pp.8-9

Winnicott, D. W. (1975), Jeu et réalité. L'Espace potentiel. Paris: Gallimard, p. 91, citat de Silva, H., La créativité associée au jeu en classe de Français Langue Étrangère, p. 114, disponibil pe: gerflint.fr/Base/Europe4/silva.pdf

Maximizarea performanțelor prin coaching

De **Maria-Magdalena Dorcioman**

Colegiul Național Dinicu Golescu, Câmpulung (Argeș)

Coaching-ul se impune sub toate aspectele, teoretic sau practic, prezentând interes atât pentru cei care lucrează în domeniul psihologiei, cât și pentru cei din domeniul educației. Articolul conține un scurt istoric al conceptului de coaching, relația coaching-învățare, respectiv coaching-mentoring.

Scurt istoric al conceptului de coaching

Concise Oxford Dictionary definește verbul „to coach” ca „a medita, a instrui, a face sugestii cu privire la a lucra cu faptele”.

În anii 50-60, starurile americane au simțit nevoia de a avea pe cineva alături pentru a le susține moral, personal și profesional. Apoi, sportivii au fost cei care au solicitat acompaniere pentru a progresa, în special jucătorii de baseball, fotbal american, sau de tenis. Noii antrenori au avut intuiția de a adăuga în pregătirea sportivilor de performanță un nou aspect respectiv mentalul. Coaching-ul de azi își are rădăcinile în sport.

Timothy Gallwey propune în cartea sa, *The Inner Game of Tennis*, un nou mod de abordare a antrenoratului, unul bazat pe eliminarea obstacolelor interioare, favorizând conștientizarea, asumarea responsabilității și construirea încrederii. Cei care si-au

dat seama imediat că acest mod de abordare poate fi benefic au fost oamenii de afaceri, coaching-ul fiind din ce în ce mai utilizat în acest mediu. Mult mai răspândit decât în sport, unde antrenorii prefera instruire clasică. Coachingul aduce rezultate în mare măsură datorită relației de susținere dintre coach și discipol, precum și datorită mijloacelor și stilului de comunicare utilizat. Discipolul ajunge să conștientizeze faptele nu primindu-le de la coach, ci dobândindu-le din interiorul său, stimulat fiind de coach.

Coachingul descătușează potențialul oamenilor, cu scopul de a le maximiza performanțele.

Federația Internațională de Coaching definește coachingul ca „o relație pe termen lung care ajută oamenii să ajungă la rezultate extraordinare în viețile, carierele, afacerile și organizațiile lor; în timpul ședințelor, clienții își adâncesc procesul de învățare, își îmbunătățesc performanța și calitatea vieții.” Filiala din România prezintă coachingul ca o metoda utilizată pe plan internațional de peste 15 ani, pentru obținerea de rezultate de excepție în ceea ce privește creșterea performanței individuale și a echipelor, cu predilecție în companii, organizații și instituții.

Coaching-ul și învățarea

În cadrul învățământului centrat pe elev, rolul profesorului trece dincolo de simplul transfer de cunoștințe de la el către student. Nu profesorul este cel care-l învață pe student, ci acesta din urmă învață, în timp ce profesorul îl acompaniază, îi dă sugestii, îi arată drumuri noi pe care studentul le a scăpat din vedere. Profesorul creează o ambianță mobilizatoare în care studentul învață cu plăcere și se dezvoltă în același timp. Într-o asemenea ambianță, metodele motivaționale coercitive nu și-au locul și nici sensul. Acest lucru nu înseamnă că nu există disciplină, dimpotrivă, aceasta reprezintă o exigență, o condiție necesară, numai că disciplina este auto impusă.

Astfel, profesorul devine un acompaniator înțelept, un model și un descoperitor de modele, un mentor pentru studentul care învață și se dezvoltă. Sună frumos și poate părea utopic, însă experiența a arătat că aceste lucruri sunt posibile.

În ultima vreme, se vorbește tot mai mult despre „managerul-coach” și despre faptul că profesorul trebuie să devină coach al elevilor săi. Termenul de „coach” ar putea fi tradus în limba română. El ar deveni „antrenor”, dar ar putea să și piardă multe din semnificațiile profunde. Într-un fel, coach-ul este antrenorul persoanei pe care o acompaniază, dar este mult mai mult decât atât: este prietenul, avocatul și consilierul acestuia. I-am putea zice „acompaniator”, dar preferăm să adoptăm termenul ca atare, coach. La fel și pentru termenul de coaching.

Coach-ul nu îi spune persoanei acompaniate ce să facă, nu dă sfaturi, poate cel mult sugestii, toate resursele de dezvoltare le deține persoana. Coach-ul acționează ca un catalizator acompaniind persoana să și dea seama ce vrea, să și stabilească obiectivele, ce vrea să facă, ce trebuie să învețe sau de ce trebuie să se dezvețe. La fel ca antrenorul (competent) al unui sportiv de mare performanță care l însoțește pe sportiv într-un domeniu ce reprezintă doar o mică parte a vieții acestuia, sportul, coach-ul își însoțește clientul pentru viața în integralitatea sa.

Coach-ul este un bun cunoscător al ființei umane, un bun motivator capabil să întrețină relații de calitate. Există coaching executiv (acompanierea unei persoane cu responsabilități importante pentru a deveni mai eficientă, dar mai ales, mai

eficace), coaching de viață (individual), coaching-ul unei echipe.

Într-un fel, coaching-ul a devenit o meserie la modă, sau, cel puțin, un termen la modă. Ceea ce este important este faptul că coaching-ul nu se face. Un coach este coach, nu face coaching. Acest lucru înseamnă că, deși orice persoană are capacitatea de a deveni coach, această este o devenire complexă și care vizează ființa umană în integralitatea sa.

Coaching și mentoring

Se știe faptul că un manager modern trebuie să fie practic mai mult decât un lider din punctul de vedere al angajaților săi. Tocmai din acest motiv el va trebui să joace mai multe roluri simultan: cel de mentor, trainer și coach. O astfel de pregătire îi poate asigura managerului succesul în afaceri deoarece el va lucra cu o echipă bine antrenată și motivată. Astfel, managerii care dețin o bună pregătire în domeniul psihologiei organizaționale au posibilitatea să dezvolte abilitățile native ale angajaților, ceea ce le oferă posibilitatea de a folosi în mod eficient echipa condusă.

Pentru a obține rezultatele scontate în activitatea întreprinsă, angajații trebuie să fie încă de la început îndrumați, pregătiți și ajutați să-și dezvolte cât mai mult abilitățile de lucru necesare. Acest „antrenament” este realizat de cele mai multe ori de către managerii care dețin pregătire în domeniu sau de către persoanele care au solide cunoștințe de mentoring sau coaching.

Astfel, coaching-ul și mentoring-ul reprezintă cele mai bune metode prin care se poate îmbogăți cultura organizațională și se ghidează corect potențialul personalului, scopul final fiind cel al creșterii performanței organizaționale.

Înainte de a se derula procesul de coaching trebuie inițiată o evaluare a nevoilor reale ale companiei (departamentului). În funcție de tintele propuse, „antrenorul” nu face altceva decât să indice inițial direcția prin care se poate obține un echilibru și asta pentru că, de cele mai multe ori, se apelează la coaching în momentul în care se instalează un blocaj.

Secretul unui coaching eficient este relația deschisă dintre persoanele implicate.

De cele mai multe ori coaching-ul este demarat și coordonat de către manager sau de către o persoană auxiliara organizației. Colaborarea profesională caracterizată printr-o relație deschisă și relaxată între manager, supervisor și angajat produce un efect pozitiv asupra angajaților din punct de vedere al motivației și al atașamentului lor față de organizație, ceea ce generează premise de succes pentru afaceri în ansamblu.

Coaching-ul presupune practic dezvoltarea unei relații de lucru al cărui scop final este acela de a-l stimula pe angajat să își stabilească și atingă obiectivele profesionale. Practic, prin coaching, managerul își implică echipa într-un proces simplu de descoperire personală, în scopul eficientizării activității întreprinse.

Nu este însă ușor pentru un manager să poată dezvolta abilitățile și să crească performanța angajaților săi. Din acest motiv, orice manager care se va implica în acest proces are nevoie de timp și resurse pentru a dobândi el însuși o serie de abilități cum ar fi: capacitatea și răbdarea de a asculta, spiritul critic în evaluare etc. De asemenea, o altă caracteristică extrem de importantă este abilitatea de a lucra cu oamenii, care presupune și capacitatea de a rezolva probleme, inclusiv de tipul blocajelor mentale. Un

manager care deține un astfel de set de abilități își poate verifica „forța de a provoca performanțele” prin faptul că angajații săi vin cu plăcere la locul muncii, simt că sunt eficienți și utili și, în final, demonstrează o eficiență sporită în activitate desfășurată.

Mentoring-ul, fiind una dintre cele mai vechi abordări în management, este recunoscut și folosit ca un instrument de valoare atât în dezvoltarea organizațională cât și pentru îmbunătățirea rezultatelor afacerii. Procesul de mentoring se referă în principal la îndrumarea și sfătuirea unui angajat de către un altul mai experimentat, scopul final fiind acela al dezvoltării potențialului personal al angajatului. Mentoring-ul se focusează în principal asupra obiectivelor carierei pe termen lung și nu asupra performanțelor imediate. De cele mai multe ori el este desfășurat în afara relațiilor ierarhice, de persoane din interiorul sau exteriorul organizației.

Rolul principal al mentoring-ului este acela de reducere a mobilității personalului organizației, inițierea celor care urmează să fie avansați în poziții de lider și dezvoltarea rapidă a celor mai buni dintre ei. Acest proces de instruire trebuie demarat într-un sistem bine proiectat, să dețină o structură de tip suport și să utilizeze un set de instrumente astfel proiectate încât să asigure eficiența sistemului. Un manager de succes va avea întotdeauna în vedere eficiența angajaților săi și pentru aceasta va folosi, atunci când este nevoie, procesele coaching și mentoring aplicate angajaților.

Atât mentoring-ul cât și coaching-ul sunt procese de pregătire, instruire și evaluare oferite angajaților de către supervisorul care se află imediat deasupra în ierarhie sau de către o persoană bine pregătită în acest domeniu dar care este din exteriorul organizației. Între cele două procedee există foarte multe asemănări și asta pentru că ambele vizează instruirea și evaluarea angajaților de către mentor, respectiv coach. Cu toate acestea, diferențele dintre cele două proceduri sunt majore. În timp ce mentoring-ul este focusat pe individ, cariera sa și suportul necesar acestuia pentru a evolua profesional, coaching-ul vizează performanța. Astfel mentoring-ul lucrează cu și în favoarea persoanei, coaching-ul este imparțial și focusat pe eficiență.

Rolul de bază al mentorului este cel facilitator și este realizat fără să țină cont de un program prestabilit de mentoring. El se bazează pe o relație bilaterală în care mentorul îl învață pe angajat cum să-și descopere direcția profesională. Coaching-ul însă se desfășoară pe o perioadă bine stabilită și pe baza unei agende fixe. „Antrenorul” fixează încă de la început care sunt obiectivele urmărite și la fiecare întâlnire sau discuție verifică gradul de realizare al acestora. Mentoring-ul are însă un stil de desfășurare mult mai lejer bazat pe logică, confidență, examinare etc. Tipul de relație care se stabilește între angajat și mentor, respectiv coach, diferă de la o metodă la alta. În cazul mentoratului ai posibilitatea de a continua sau nu, poți decide când să se oprească sau când să fie mai intensă. Pe un mentor îl alegi, în timp ce un coach vine odată cu job-ul ca facilitator al integrării optime a angajatului în postul ocupat. Ca nivel de influență, mentorul are una egală cu valoarea pe care acesta o are față de angajat și ține foarte mult de natura relației profesionale care se stabilește între cei doi. În schimb, influența pe care o are un coach este dată de nivelul de autoritate care îi corespunde poziției sale în organizație. Relația care se stabilește între mentor și angajat nu este una materială bazată pe creșterea profitului propriu al angajatului sau al organizației; un mentor este ales de către angajat pentru a-l ajuta să-și dezvolte un anumit aspect al vieții sale profesionale. În

schimb, în cazul procesului de coaching se urmărește clar, încă de la început, dezvoltarea abilităților care pot duce la creșterea performanțelor. Procesele de mentoring și coaching sunt instrumente eficiente pentru un manager care vizează performanța organizației sale. Cele două metode sunt practic o „investiție” mai mult morală decât financiară pe care orice manager modern trebuie să le aibă în vedere și să le aplice.

Bibliografie

Cotter, A., (2008) Dicționar de coaching. București
Howard Gardner: Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences, 1993
Sălăvăstru, Dorina, 2004, Psihologia educației, Editura Polirom, Iași
Verdier Pierre: “Noul ghid de bunăstare, a copilului,” Le Centurion, Paris, 2000
Whitmore, S.J., (2014). Coaching pentru performanță. București: Editura Publica.
Asociația Română pentru Coaching www.coaching-romania.com.
EMCC European Mentoring and Coaching Council. www.emccouncil.org.
Need coaching. www.coaching-arc.ro Zburd.
Educație prin coaching, zburd.ro.

Cum ne manifestăm iubirea față de adolescenți

De **Erica Mihăeș**

Colegiul Național Catolic Sf. Iosif, Bacău (Bacău)

Adolescența este o perioadă dificilă. Părinții și profesorii trebuie să-i ofere sprijin unui adolescent, să-l încurajeze și să-l ajute să treacă peste momentele de căutare a individualității și personalității, dar mai ales să cunoască și să folosească limbajul iubirii în comunicare. Adolescentul întotdeauna caută îndrumarea părinților – el este influențat de prieteni în anumite privințe, dar cel mai mult contează pentru el punctul de vedere al adulților, mai ales reperele emoționale din partea părinților, care înseamnă siguranța de a se simți apropiat, acceptat și susținut. Adulții trebuie să-i încurajeze în permanență, căutând și laudând lucrurile pozitive pe care le fac și le spun adolescenții, cu cuvinte de afecțiune.

Adolescența este perioada de trecere biologică, psihologică și socială de la pubertate la maturitate, aceasta se petrece între 10 și 19 ani, la fete mai repede ca la băieți, și se termină în jurul vârstei de 19-21 de ani la ambele sexe. Principala provocare a unui adolescent este de a-și accepta schimbările care au loc în corpul său și de a se adapta la aceste schimbări, mai ales caracteristicile sexuale, care-i pot provoca entuziasm, dar și anxietate. Odată cu dezvoltarea fizică, apar și transformări cognitive – adolescentul își creează un nou mod de gândire, începe să-și însușească valori cum

ar fi cinstea, loialitatea și dreptatea, parte a personalității în formare.

La toate schimbările care au loc participă și tehnologia ultraavansată de care beneficiază, datorită timpului în care trăiește. Adolescentul și internetul s-au dezvoltat și crescut împreună, toate noutățile în materie de modă, filme, muzică și sport, de informații la îndemână (pentru că știe în orice moment unde se află prietenii săi), astfel internetul i-a acaparat în totalitate și le-a creat o dependență.

Perioada adolescenței elevului este mai greu de gestionat, atât de părinte cât și de profesori.

Trebuie însă respectate niște reguli și, în mod special, trebuie uzată puterea de apropiere a comunicării. Nu întotdeauna apropierea fizică dintre părinți și adolescent are drept rezultat apropierea emoțională. O metodă bună de comunicare este în timpul când se stă la masa de prânz sau la cină. După mine, masa este unul din cele mai bune locuri unde se pot clădi legături emoționale cu adolescenții. Mai întâi, anunțăm pe copii că vorbim cu Dumnezeu (e bine să-i deprindem cu acest obicei de a fi recunoscători pentru mâncare), apoi vorbim unii cu ceilalți; telefoanele și tabletele nu au ce căuta pe masă! Fiecare membru al familiei le va împărtăși celorlalți întâmplări care s-au petrecut în ziua respectivă și ce simte în legătură cu ele. Regulă importantă, când un membru al familiei vorbește, ceilalți îl ascultă cu bunăvoință, nu se dau sfaturi, decât dacă persoana cere ajutorul. La final de masă, mulțumim pentru masă și pentru bucuria că am fost împreună. Servitul mesei împreună determină adolescenții să simtă că sunt iubiți, respectați și acceptați de părinți.

Pentru profesori, o ocazie bună de stat de vorbă cu elevii sunt activitățile extrașcolare. Orice adolescent recalcitrant se manifestă astfel pentru că se simte respins în primul rând de părinții săi – lipsa iubirii părinților este un fel de cancer psihologic care se răspândește în întregul sistem emoțional al copilului și care face ravagii în sufletul său. Iubirea necondiționată a unui părinte îl obligă să-i transmită în permanență copilului său mesajul că-l iubește, indiferent de ce face și că-i vrea mereu binele. E bine să-i spui copilului tău că-l iubești chiar dacă nu-ți urmează sfaturile, dar pentru că ții la el, trebuie să-i dai sfaturi și să îi împărtășești din experiența și înțelepciunea ta.

Părinții susținători au o atitudine pozitivă – asta nu înseamnă că neagă realitățile vieții, ci că ei caută soarele în spatele norilor și, implicit, le transmit copiilor același spirit. Părinții trebuie să-i încurajeze în permanență, căutând și laudând lucrurile pozitive pe care le fac și le spun adolescenții.

Dacă laudele au drept țintă buna purtare, afecțiunea înseamnă exprimarea verbală a părerii bune despre el ca persoană.

Cuvintele „te iubesc”, adresate copilului tău, sau „vă iubesc”, adresate clasei de elevi, sunt mereu binevenite în orice etapă a dezvoltării adolescentului. Puteți folosi tot felul de expresii, cuvinte de afecțiune care să-i facă încrezători, pentru că aceste cuvinte ajung până în străfundul sufletului adolescenților și le dau sentimentul că sunt prețuiți, admirați și iubiți. Foarte important! Când aceste cuvinte de laudă sunt adresate în prezența altora, de cele mai multe ori, au un impact mai mare dacă sunt rostite cu martori.

Pe fondul nesiguranței generate de tranziția adolescenței,

cuvintele de laudă sunt adesea o ploaie de încurajare în deșertul sufletului.

Să nu facem economie de cuvinte de laudă și încurajare, atât noi, profesorii, cât și părinții, pentru că acestea sunt rezervorul de încredere de care are mereu nevoie un adolescent.

Factorii ce pot bloca creativitatea elevilor

De **Raluca Toma**

Scoala Gimnazială Al.I.Cuza, Brăila (Brăila)

În general, copiii sunt creativi, având o imaginație bogată, fiind capabili să exploreze, să testeze anumite soluții de rezolvare, dând dovadă de o gândire divergentă. Din momentul intrării în mediul școlar, gândirea lor divergentă se transformă într-o gândire convergentă, ce presupune un singur mod de a rezolva o problemă. Acest lucru înseamnă că elevul trebuie să caute o singură variantă, cea așteptată de profesor, pentru a răspunde la problema dată.

În manifestarea creativităților elevilor, se pot identifica mai multe categorii de factori blocați, cum ar fi:

a) Factori de natură cognitivă

Inerția psihologică este determinată de cunoștințele, priceperile, deprinderile pe care elevul tinde să le folosească în orice situație.

Rigiditatea funcțională se manifestă în tendința elevului de a utiliza anumite strategii de rezolvare numai în situații și scopuri precise. În activitatea școlară elevul învață să folosească anumite metode și să abordeze într-un anumit fel temele propuse. El aplică formula, iar singurul efort cognitiv este găsirea analogiei în volumul de informații.

Activitatea didactică i-a înarmat pe elevi cu anumite metode care îi determină să nu mai fie creativi. Profesorul trebuie să îndemne la continua îmbunătățire a răspunsurilor elevilor, să-i stimuleze în a-și dori mai mult de la propria persoană. Profesorul nu trebuie să aibă o atitudine rigidă, neacceptând de la elev altă formă și provocându-i nesiguranță permanentă, neîncredere în sine.

Conformismul are în vedere tendința ca toți elevii să se comporte și să gândească la fel, dorința de a se adapta valorilor și modelelor sociale. Cei cu idei neobișnuite sunt priviți cu suspiciune, cu dezaprobare, ceea ce determină descurajarea acestor elevi.

Există situații în care elevul ce manifestă conformism este considerat inteligent, cu rezultate foarte bune, un model demn de urmat de ceilalți, dar și creativ, fapt ce vine în contradicție cu ideea de creativitate. Elevul creativ se va manifesta nonconformist, va ieși din tiparele cunoscute.

Tendința de a reacționa conform principiului „totul sau nimic”.

Astfel, în activitatea didactică, este foarte important ca elevii să fie încurajați să aibă idei originale, să fie diferiți de ceilalți, să aibă strategii diferite de rezolvare a problemelor.

b) Factori de natură emoțională

Percepția de sine devalorizantă, surprinsă în afirmații de genul „Nu sunt o persoană creativă”, „Nu am făcut niciodată nimic deosebit”. Profesorul trebuie să-i încurajeze pe elevi să-și reconsidere aceste autoevaluări negative recurgând la alternative de genul „Sunt original”, „Nu-mi pasă de ceea ce gândesc alții despre modul cum văd eu lucrurile” pentru a crește creativitatea elevilor. Elevii trebuie învățați că în anumite situații pot acționa în diferite moduri, fapt ce va determina stimularea gândirii creative, creșterea stimei de sine și reducerea nivelului de anxietate în cazul rezolvării unor sarcini slab structurate.

Frica de ridicol are efect paralizant asupra elevilor. Din dorința de a nu face greșeli, de a nu fi criticați, unii elevi preferă să nu răspundă, să nu își exprime părerea.

Teama de eșec, de a nu fi tolerat de ceilalți. Este necesar ca profesorul să-i determine pe elevi să-și dezvolte toleranța față de nou, de unic, chiar pentru ideile ciudate.

Graba de a accepta prima idee este greșită, deoarece rareori soluția apare chiar la început. Unii se descurajează rapid, mai ales că munca de creație, de inovație este dificilă și necesită timp îndelungat. Tendința de a-i întreci pe alții implică evitarea ideilor prea deosebite și dăunează procesului de creație. Oprirea prematură la prima idee care apare sau neîncrederea față de colegi, profesori, precum și dependența excesivă față de părerea altora sunt, de asemenea, factori blocați în manifestarea și dezvoltarea creativității.

Pentru a dezvolta creativitatea elevilor, consider că este foarte important ca profesorul să manifeste o atitudine de încurajare a elevilor, să combată încercarea elevilor de a se manifesta ironic, critic față de ideile originale ale colegilor, care par „ciudate” pentru ceilalți.

c) Factori de natură volitivă: lipsa voinței și a obișnuinței de a duce un lucru până la capăt, comoditatea, descurajarea etc.

d) Factori de natură perceptivă

- *Incapacitatea de a se interoga asupra evidentului.*
- *Dificultatea de a defini o problemă sau refuzul de a sesiza.*
- *Dificultatea de a diferenția între fapte și probleme.*
- *Incapacitatea de a utiliza toate sensurile care îl pun pe elev în contact cu mediul.*
- *Dificultatea de a percepe relații neobișnuite între idei și obiecte.*
- *Incapacitatea de a defini lucrurile.*

e) Factori educativi

Orientarea elevilor mai ales asupra succesului, în sensul atingerii performanțelor școlare cât mai înalte.

Utilizarea de către profesor a unor fraze de genul „Asta nu e logic”, „Cine știe răspunsul corect?”

Accentul pus în școală pe reproducere, neapreciindu-se originalitatea. Există astfel două categorii de profesori: profesori care încurajează autoexprimarea, disponibili și în afara orelor și

profesori inhibitivi, lipsiți de entuziasm, rigizi, critici, conservatori. Una dintre căile greșite de acumulare a informațiilor este învățatul pe de rost sau memorarea informațiilor, fără înțelegerea legăturilor dintre ele. Cunoștințele de acest fel pot fi utile doar în cazul unor teste grilă, dar vor fi inutile în cazul unor activități creative.

Consider că profesorul trebuie să-l facă pe elev să aibă o gândire mai flexibilă, să utilizeze o varietate de stiluri de învățare, să se manifeste creativ.

Accentul pus pe competiție poate inhiba libera exprimare a elevului, deoarece elevul mai slab se blochează din cauza convingerii că nu se va încadra în timp sau nu va fi la înălțimea concurentului, iar elevul dotat se va concentra mai mult asupra întrecerii în sine, neglijând calitatea. Cea mai evidentă formă de competiție este concursul, la care este oferit un premiu pentru cea mai bună compunere. Profesorul trebuie să-i determine pe elevi să colaboreze pentru a rezolva sarcinile, împărțându-și ideile și contribuind la realizarea activității. Copiii trebuie să înțeleagă faptul că oamenii au „viteze” diferite, că fiecare persoană este unică, are o anumită capacitate și un anumit nivel de dezvoltare. Elevii trebuie încurajați prin afirmații de genul „Dacă te vei strădui, te vei situa la nivelul care îți este propriu. Fiecare învață în mod diferit”. Dar societatea în care trăim este una a competiției, iar elevii se compară unii cu alții și încearcă să concureze, chiar dacă nu sunt implicați de profesor într-o astfel de acțiune.

Accentul pus pe colaborare îl poate determina pe elev să-și modeleze ideile îndrăznește pentru a se încadra în gândirea curentă a grupului. Există tendința profesorilor de a pune accent pe armonia grupului mai mult decât pe progresul celui care învață individual. Pentru a dezvolta creativitatea elevilor este necesar ca profesorul să determine o stare tensionantă, de încordare a relațiilor în cadrul grupului având în vedere informațiile transmise.

Critica prematură este contraindicată distrugând creativitatea elevilor, mai ales că se poate învăța din greșeli. Ea îmbracă forma observațiilor critice, restrictive și distructive din partea altora sau forma autocenzurării și a reprimării ideilor chiar înainte de a prinde contur. Am constatat că la elevi se manifestă un blocaj determinat de atitudinea profesorului, fapt ce le poate diminua încrederea în sine. Ideile elevilor pot părea extravagante și ciudate, la prima vedere, dar, la o analiză mai atentă, pot fi originale, greu acceptate de gândirea logică. Atitudinea profesorului față de răspunsurile elevilor este primul indicator care are o influență foarte mare asupra formării elevilor, fapt de care ar trebui să ținem cont în activitatea didactică.

Unii profesori induc elevilor *necesitatea lucrurilor sigure*, prin obiceiul de a insista până când obțin răspunsul anticipat de ei, în forma dorită. Învățământul are un caracter autoritar, orientând elevii să învețe ceea ce alții au descoperit deja. Informațiile sunt transmise „de-a gata”, cu o formă expozitivă.

Stilul autoritar al cadrului didactic pune accent pe respectarea unor direcții, determinând elevii să facă ce li se spune, rezolvând problemele cu răspunsuri fixe. De multe ori, elevul intervine, iar intervenția lui este considerată o greșeală, fiind sancționat pentru a nu se mai repeta și altă dată. Treptat, acesta se inhibă și îi este teamă să încerce ceva nou pentru a nu mai greși. Horst Siebert(2001) vorbește despre „lauda greșelii” și despre necesitatea învățării prin tatonări și erori. Altfel, curajul îl va părăsi, gustul riscului se stinge și odată cu acesta și curiozitatea,

dorința de a fi inovativ.

Sistemul de evaluare poate inhiba creativitatea elevilor prin cum, cât și când este realizată. De multe ori nota devine o modalitate de a constrânge elevul, de a-l motiva să învețe. Pentru a-i determina pe elevi să se exprime liber, profesorul trebuie să desfășoare activități fără teama de evaluare. Știind că nu va fi sancționat, elevul își va expune propriile puncte de vedere, idei creative la care poate ajunge datorită detașării.

Cercetările au arătat că atunci când copiii se concentrează asupra recompensei ca imbold pentru a realiza ceva, motivația lor intrinsecă și creativitatea se diminuează. Cele mai bune recompense pentru munca efectuată în clasă, după părerea Teresei Amabile, sunt cele „intangibile”, cum ar fi un zâmbet, un semn de aprobare, o mângâiere pe umăr, un cuvânt de încurajare, ocazia de a afișa rezultatele activității. O altă recompensă poate fi posibilitatea de a-și exprima mândria pentru munca lor.

Profesorul poate desfășura o activitate de genul „Ora autorilor”, când elevul stă pe „scaunul autorului” și citește în fața clasei recentele producții literare. Clasa realizează comentarii și sugestii pe care le folosește autorul la revizuirea creației. Procesul implică, astfel, un sprijin reciproc, fapt ce crește motivația intrinsecă și creativitatea.

Pentru a demonstra efectul negativ al recompensei am efectuat diferite cercetări. Unui grup de elevi i-am cerut să inventeze povești, plecând de la unele imagini, recompensa fiind nota. Unui alt grup „nerecompensat” i-am cerut să facă diferite desene și să realizeze povestiri pe baza lor. Am constatat că povestirile elevilor nerecompensați au fost mai creative decât povestirile celor recompensați.

Bibliografie

1. Stoica, Ana, Creativitatea elevilor, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983;
2. Mih, Viorel, Psihologia educației, vol. I, Editura ASCR, 2010;
3. Barna, Andrei, Antohe, Georgeta, Curs de pedagogie. Teoria educației și teoria curriculumului, Editura Sinteze, Galați, 2003;
4. Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, Strategii didactice interactive, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2009.

Concursurile de robotică – un beneficiu pentru educația elevilor

De **Daniela Floroiu**

Liceul Teoretic Ion Ghica, Răcari (Dâmbovița)

Trăim într-o lume în care ierarhizarea și competiția au căpătat o importanță foarte mare. Pentru a putea atinge un anumit nivel de performanță și de competență, suntem nevoiți să valorificăm la

maximum ceea ce deținem și să demonstrăm continuu ceea ce suntem în stare. Școala contribuie la generalizarea întrecerilor și induce un apetit al concurenței. Elevii sunt învățați încă de mici să se compare unii cu alții, să se autodepășească. Concursurile școlare și extrașcolare sunt un exercițiu benefic și de punere în valoare a posibilităților elevilor de a face performanță.

„Progresul omenirii nu este posibil fără activitatea creatoare, teoretică sau practică a oamenilor. Din acest motiv, este firesc ca activitatea creatoare să fie considerată forma cea mai înaltă a activității omenesti.” (Roșca, 1972)

De la sfârșitul anilor 1990, creativitatea a devenit un domeniu de interes tot mai mare încă o dată în cadrul educației și a societății. În lumea dezvoltării tehnologice și științifice, creativitatea este o componentă critică; abilitățile umane și creativitatea sunt resurse cheie (Robinson, 2001). Acum creativitatea este la fel de importantă în domeniul educației ca și alfabetizarea și trebuie să fie incluse în educație ca o abilitate de viață fundamentală, care va permite generațiilor viitoare să supraviețuiască și să se dezvolte în secolul 21 (Parkhurst, 1999).

Dacă societatea noastră se așteaptă în mod legitim ca absolvenții de școală să nu fie doar educați, ci și creatori, înseamnă că, creativitatea este de așteptat, în primul rând, din partea profesorilor. Cea mai mare parte a creativității cadrelor didactice se manifestă în activitatea lor de creație cu conținutul educațional; aceasta se bazează pe aplicarea creativă a cunoștințelor în subiect de instruire și este caracterizată prin practici didactice creative (Trna, 2012, 2013). Prin propria lor creativitate, profesorii afectează în mod natural dezvoltarea creativității elevilor lor. Educația creativă trebuie să fie înțeleasă ca o activitate intenționată, realizată prin utilizarea de metode, inclusiv stabilirea condițiilor pentru a face aceste metode eficiente. Recent, cercetătorii au examinat relația dintre creativitate și stiluri cognitive.

Creativitatea, înainte de toate, este considerată o mare resursă socială, o adevărată avuție în posesiunea irevocabilă, dar perfectibilă a oamenilor și națiunilor. Dominanta notelor caracteristice acestui concept de creativitate este educabilitatea originalității. Creativitatea copilului se caracterizează prin curiozitate, deschidere, dispoziții și aptitudini pentru anumite domenii. Încurajarea și îndrumarea plină de tact a acestor calități contribuie la formarea și autoformarea personalității creatoare. Această accepție a creativității, inițială, o considerăm fundamentală, constituind primul palier, psihologic și educațional, în decelarea și explicarea notelor caracteristice conceptului de creativitate.

Prin intermediul activităților desfășurate de către profesori și elevi, creativitatea poate fi dezvoltată la ambii actori ai actului educațional. În afara orelor de curs pot fi organizate activități care să ajute la dezvoltarea capacităților creatoare a elevilor. O astfel de activitate, prin care atât elevii, cât și profesorii de informatică își pot exprima și dezvolta creativitatea este construcția de roboți.

Competitivitatea este unul din factorii importanți în dezvoltarea gândirii creatoare, de aceea, participarea elevilor la concursurile școlare și extrașcolare ajută la dezvoltarea și valorificarea creativității acestora. Dintre concursurile cu un mare impact asupra elevilor sunt și concursurile de robotică First Tech Challenge și First Lego League.

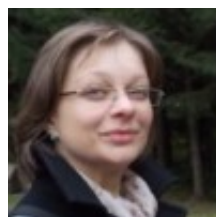
Din momentul înscrierii și până la etapa finală a concursului, elevii sunt activi, se mobilizează pentru a reuși să construiască un robot după o temă dată cu câteva luni înainte și învață să lucreze în echipă. Provocarea pe care o primesc la început reușește să-i motiveze să meargă până la final și chiar să se bucure de cea mai mică reușită. În cadrul ambelor competiții elevii formează echipe care funcționează pe baza unor Valori Fundamentale (descoperire, inovație, impact, incluziune, lucru în echipă, distracție), concep proiecte științifice și construiesc roboți care sunt programați pentru a rezolva anumite misiuni.

Astfel de concursuri ajută la o dezvoltare complexă și completă a elevilor, pentru că le dezvoltă în primul rând creativitatea, abilitățile de comunicare precum și spiritul de competiție.

Avantajele utilizării instrumentelor și resurselor TIC în cadrul orelor de limba și literatura română

De **Oltea Nistor**

Școala Gimnazială George Voevidca, Câmpulung Moldovenesc (Suceava)

Reforma învățământului beneficiază și de introducerea tehnologiei în procesul educațional, programul SEI fiind inițiat în învățământul românesc în anul școlar 2001-2002. Programul de informatizare nu-și propune înlocuirea profesorilor sau a manualelor, cum fals au considerat unii, ci a venit cu o alternativă la metodele tradiționale de predare-învățare-evaluare.

Articolul vorbește despre avantajele utilizării instrumentelor și resurselor TIC la disciplina limba și literatura română.

Calculatorul a devenit util, în timp foarte scurt, atât elevilor, cât și profesorilor, iar folosirea acestuia în cadrul orelor la disciplina limba și literatura română a îmbunătățit calitativ procesul instructiv-educativ prin avantajele pe care le are, dintre care amintim:

- formarea deprinderilor practice utile;
- stimularea gândirii logice și a imaginației;
- stimularea capacităților de învățare inovatoare, adaptabilă la condiții de schimbare socială rapidă;
- întărirea motivației elevilor în procesul de învățare;
- conștientizarea faptului că noțiunile învățate își găsesc aplicabilitatea ulterioară;
- dezvoltarea unui climat competitiv, stimulat de dorința de autodepășire;
- formarea elevilor pentru o societate bazată pe conceptul de

educație permanentă;

- integrarea mai ușoară a elevilor cu nevoi educaționale speciale în procesul educațional și, ulterior, în societate etc.

Un rol major îl are integrarea TIC în fiecare segment din desfășurarea activității didactice, asigurându-se coerență în aplicare, la nivelul predării, învățării și evaluării.

Predarea va fi modernizată și eficientizată prin diversificarea modalităților de transmitere a cunoștințelor. În activitatea de învățare, ponderea TIC crește deoarece elevul actual are o gândire digitală și abilități tehnice care îi facilitează activitatea.

Conceptul de învățare apare nuanțat: învățarea dirijată în cadrul școlii, învățarea individuală (acasă) și învățarea pe tot parcursul vieții. Într-o primă fază, profesorul este indispensabil în ceea ce privește pregătirea elevului, oferindu-i acestuia în primul rând un model acțional și comportamental. Apoi elevul poate și trebuie să devină independent în activitatea de învățare, procesul complex de învățare asigurând, așadar, dezvoltarea inițială a unui parteneriat elev – profesor, din care să rezulte învățarea independentă a elevului ca o premisă a învățării pe tot parcursul vieții. În ceea ce privește evaluarea, utilizarea TIC duce la dezvoltarea concomitentă a celor trei componente: evaluarea, autoevaluarea și coevaluarea și elimină percepția negativă pe care de cele mai multe ori elevul o are în legătură cu acest aspect al demersului didactic.

Utilizarea TIC în activitatea de predare – învățare – evaluare la limba și literatura română îl activează pe elev în raport cu propria formare, permițându-i:

- să dobândească deprinderea de a întreține un dialog interactiv, calculatorul fiind un partener de lucru;
- să învețe cum să beneficieze de accesul la informații, prezentate în moduri diferite de vizualizare;
- să resimtă sprijinul oferit de multiplele reprezentări statice și dinamice în exersarea competențelor și în aprofundarea înțelegerii și reținerii cunoștințelor noi;
- să îmbine în mod echilibrat activitățile de învățare individuală cu cele de învățare colaborativă;
- să recunoască avantajele lecțiilor interactive;
- să recunoască șansele oferite de feedback-ul secvențial și operativ în validarea imediată a răspunsurilor și în autoreglare, în stimularea autoinstruirii, a autonomiei în învățare, condiție esențială pentru marea provocare a învățării continue.

Produsele software (softurile educaționale sau didactice) reprezintă instrumente interactive ce vin în sprijinul activității instructiv-educative. Acestea trebuie să reprezinte o provocare din punct de vedere cognitiv, să fie atractive și să-i motiveze pe elevi, astfel încât să-i transforme în participanți activi în procesul de învățare. Softurile educaționale pot fi grupate în mai multe categorii, în raport cu funcția pedagogică specifică pe care un soft o îndeplinește în cadrul unui proces de instruire. Dintre acestea amintim:

Softurile de exersare prin care se realizează exersarea individuală pentru însușirea unor date, procedee, tehnici sau formării unor deprinderi specifice. Acestea vin în sprijinul profesorului în ceea ce privește realizarea activităților de exersare, permițând elevului

să lucreze în ritm propriu și să aibă mereu aprecierea corectitudinii răspunsului dat.

Softurile concepute sub formă de *jocuri didactice* sunt utilizate în cadrul unui proces de rezolvare de probleme ce presupune aplicarea inteligentă a unui set de reguli sau în amplificarea posibilităților de explorare euristică a realității, creșterii motivației, a nivelului de efort sau a încurajării lucrului în echipă.

Softurile interactive pentru însușirea unor cunoștințe noi creează un dialog între educabil și programul respectiv. Interacțiunea poate fi controlată de calculator (dialog tutorial) sau de educabil (dialog de investigare). În cazul primei situații, un tutor preia, de regulă, una din funcțiile profesorului, fiind construit pentru a-l conduce pe educabil în procesul de învățare, pas cu pas, după o strategie stabilită de proiectantul softului.

În cadrul *softului de investigare*, elevului nu i se indică calea se parcurs, ci i se oferă un mediu din care elevul își extrage toate informațiile necesare pentru rezolvarea sarcinii. Astfel, se determină individualizarea parcursului în funcție de nivelul de pregătire al fiecărui elev. În ultimii ani se proiectează și se experimentează medii de învățare cu o interacțiune extrem de complexă, bazată pe utilizarea inteligenței artificiale, demers cunoscut sub numele de instruire inteligentă asistată de calculator.

Softurile pentru testarea cunoștințelor apar uneori independente, alteori ca făcând parte dintr-un mediu de instruire complex. Rezultatul evaluării este afișat la sfârșitul testului și asigură elevului posibilitatea de revenire asupra rezultatelor incorecte din răspuns. Caracterul corectiv al testului este dat de atenționarea „Mai încearcă o dată” în caz de răspuns incorect.

Softul multimedia este conceput și dezvoltat prin ansamblul tehnologiilor de comunicare electronică, care permit crearea, stocarea, transmisia și exploatarea datelor numerice, textuale, sonore și vizuale, a imaginilor statice și dinamice, utilizând simultan mai multe medii de comunicare. Un asemenea produs informatic cuprinde fișiere care conțin descrierea vizuală sau în formă de program a scenariului de prezentare (fișiere cu sunete, imagini, baze de date, biblioteci cu legare dinamică). Acest soft a atras opinii pro și contra în ceea ce privește caracterul formator, părerile oscilând între faptul că reprezintă un abuz de imagine, sunet și text, reprezentând o cultură mediocră ce duce la lipsa afectivității și a legăturii sincere și directe dintre indivizi până la ideea că acest soft educațional intercalează tot ceea ce ține de sfera cunoașterii într-un ambalaj artistic și emoțional, imposibil de atins cu mijloacele învățământului tradițional.

Internetul reprezintă sursă-resursă de informații și de învățare dirijată și, în același timp, un excepțional suport în activitățile de predare – învățare – evaluare, prin accesul la informație, actualizarea informațiilor în timp real și exersarea capacităților comunicative.

Câteva *aplicații online* care pot contribui la formarea, dezvoltarea și consolidarea competențelor specifice la limba și literatura română sunt enumerate în continuare.

Google Docs reprezintă un instrument online pentru crearea, în colaborare, de documente, prezentări, chestionare sau alte activități de grup. Permite formatarea, încărcarea de imagini comentarii, iar colaboratorii pot fi invitați să participe la activitate prin e-mail. Documentele realizate astfel sunt stocate online și pot

fi accesate de oriunde există conexiune la Internet.

Wikispaces reprezintă o aplicație care permite crearea unui site web al cărui conținut este creat, în colaborare, de către utilizatori, păstrând versiunile succesive. Această aplicație conține forum, inserare de fișiere, linkuri, imagini, statistici și un număr nelimitat de pagini.

Padlet permite crearea unui avizier virtual pe care pot fi postate scurte mesaje conținând text, imagine sau legături. Momentele de brainstorming se pot baza pe o astfel de aplicație. Colaboratorii pot fi invitați prin e-mail sau cu ajutorul URL-ului.

Glogster reprezintă o aplicație simplă pentru crearea de postere interactive, combinând imagini, video, muzică, fotografiile, linkuri pentru a crea pagini multimedia; are avantajul de a fi incorporat în orice pagină web.

Prezi ajută, ca și aplicația precedentă, la crearea de prezentări, oferind posibilități de zoom, itinerar al prezentării, inserare de legături, imagini, videoclipuri, texte, desene, fișiere pdf, desene, fiind diferit de PowerPoint prin modul în care se poate organiza informația.

Skype este un instrument gratuit de colaborare și comunicare, care permite utilizatorilor să efectueze convorbiri telefonice prin Internet. Skype-ul permite o serie de facilități: mesaje text, convorbiri, videoconferințe, transmitere de fișiere și vizualizarea desktopului partenerului.

Google Groups creează grupuri de discuții publice sau private bazate pe interese comune, permițând crearea de profiluri ale utilizatorilor, de mesaje și de fișe de discuție, postare de fișiere.

Hot Potatoes cuprinde șase aplicații gratuite pentru crearea de teste interactive: cu răspuns multiplu, răspuns scurt, cuvine încrucișate, formare de perechi, ordonare și completare de fraze (necesită download și instalare).

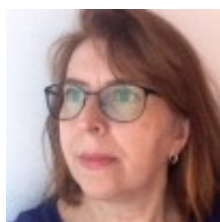
Bubble.us este o aplicație simplă pentru crearea de hărți conceptuale colaborative online, hărți ce pot fi printate, trimise prin e-mail, stocate sau exportate ca imagini sau html pentru a fi publicate pe blog sau în pagină web.

Am ales prezentarea acestor aplicații deosebit de atractive, deoarece ele pot fi utilizate cu succes la orele de limba și literatura română în diferitele momente ale lecției.

Aspecte actuale ale siguranței online

De **Gabriela Gasner**

Colegiul Tehnic Ion Holban, Iași (Iași)

Evoluția tehnică furnizează un mediu digital fără frontiere și fără bariere, în care copiii și tinerii se transformă în cetățeni digitali.

Aceasta poate fi o experiență benefică și educațională, în care generațiile tinere pot înțelege atât aspecte comune cât și diferențe dintre oamenii din această lume, dar se poate constitui și într-o experiență negativă a utilizării internetului. Experiența negativă poate include fenomenul *bullying*, furtul de identitate și abuzul online. Toate tipurile de amenințări reprezintă o provocare majoră la adresa copiilor și tinerilor și necesită o abordare integrată, din partea tuturor. Educația și sensibilizarea tinerei generații devine un aspect primordial, iar formele de apărare și protejare devin modalități concrete de a înțelege că există întotdeauna o soluție la o problemă întâlnită în mediul online.

Articolul încearcă să puncteze avantajele și dezavantajele utilizării internetului și să enumere un set de reguli care trebuie respectate mai ales de către tineri.

Utilizarea pe o scară tot mai largă a internetului determină un nivel fără precedent de servicii și informații care sunt accesibile prin intermediul unui calculator sau al unui dispozitiv mobil. Societatea informațională oferă copiilor și tinerilor din ziua de azi, într-un timp record și cu un singur clic de mouse, oportunități de accesare a unor noi informații și de navigare în medii online diverse.

Termenul de “cetățenie digitală”, utilizat din ce în ce mai mult, implică necesitatea de a înțelege utilizarea noilor tehnologii într-un mod responsabil, de a comunica în spații online sigure, de a recunoaște pericolele ce pot surveni în acest mediu și de a găsi soluții de rezolvare a problemelor apărute. De asemenea, un aspect important îl reprezintă modalitatea de administrare a informațiilor personale și asumarea responsabilității de a acționa în mod corespunzător și respectuos online. Printre regulile de comportare în mediul electronic pot fi incluse următoarele:

- Necesitatea de a deveni responsabili într-un mediu online;
- Accesul digital la informații nu trebuie restricționat, oricine ar trebui să poată participa electronic în societate;

1. Tendințe în utilizarea internetului

Interesul manifestat în utilizarea lumii virtuale este determinat de mai mulți factori motivaționali: socializare, descoperire, competiție, provocare, identificare, optimizarea caracterelor, evitarea lumii reale. Cercetările arată că unele medii virtuale înregistrează o creștere exponențială a numărului de utilizatori (de exp. Habbo, Neopets, Stardoll, IMVU, Poptropica, Club Penguin, Second Life, Barbie Girls) iar vârsta medie a acestora este sub 15 ani.

Există o serie de definiții ale lumii virtuale, unele fiind destul de contradictorii. Schroeder (1996) a definit termenul de mediu virtual sau realitate virtuală drept “un afișaj generat de calculator care permite sau obligă utilizatorul/utilizatorii să aibă sentimentul de a fi prezent într-un alt mediu decât cel real și să interacționeze cu acel mediu”. Lumile virtuale sunt, în esență spații sociale ce prezintă o dinamică socială. Bell (2008) definește lumea virtuală ca o “rețea sincronă și persistentă de oameni, reprezentată ca avatare, facilitată de computerele conectate în rețea”.

Accesarea zilnică sau aproape zilnică a internetului este un proces care nu poate fi stagnat sau refuzat. Conform cercetării realizate de Organizația Salvați Copiii, 86% dintre copiii din România accesează internetul zilnic sau aproape zilnic, iar 90% dintre aceștia utilizează cel puțin o rețea de socializare. În aceste

condiții, apare necesitatea de a comunica și informa aspecte despre siguranța în mediul online. Utilizarea pe scară largă a dispozitivelor mobile, folosirea aplicațiilor și a programelor reprezintă aspect care ne arată că tehnologia modelează viața zilnică și societatea în general. Internetul este acum un fapt al vieții moderne: o sursă de distracție, de venituri sau o modalitate de a accesa informații sau de a cumpăra lucruri.

Sistemele de stocare a informațiilor, circulația datelor, jocurile electronice etc. continuă să producă transformări în viața de zi cu zi, la nivel social, cultural, dar și cognitiv.

Tehnologiile informației și comunicării au produs modificări atât pozitive cât și negative.

Excesul de informații este un aspect pe care tinerii nu îl pot gestiona și verifica. Apariția unor noi forme de comunicare a amplificat anumite probleme sociale (precum hărțuirea, autoizolarea, lipsa de intimitate etc.) iar tinerii trebuie să se adapteze și în același timp să se protejeze împotriva pericolelor online. Din această perspectivă este necesară educația în domeniul noilor tehnologii a tinerilor, dar și a părinților și a cadrelor didactice în calitate de factori ai dezvoltării armonioase ai acestora.

2. Expunerea tinerilor la un conținut ilegal și/sau dăunător

Pentru o dezvoltare optimă a tinerilor și pentru a evita expunerea acestora la un conținut nociv, a devenit o obligativitate păstrarea siguranței în mediul online. Cunoașterea riscurilor constituie etapa inițială în evitarea și contracararea lor.

Mediul educațional și părinții sunt responsabili de activitatea copiilor din mediul online și sunt cei care pot influența decizia unui tânăr de a folosi inteligent internetul.

Conținutul informațional ilegal sau dăunător poate schimba iremediabil viața zilnică a oamenilor, modalitatea de comunicare, capacitatea de înțelegere a lucrurilor, posibilitățile de dezvoltare și exprimare. Din acest motiv, prevenirea pericolelor care se pot apărea în urma navigării online este un aspect esențial.

Un set minimal de reguli ce trebuie promovate includ:

- Comunicarea cu persoane necunoscute trebuie evitată, întrucât intențiile acestora nu sunt întotdeauna bune;
- Informațiile personale nu constituie obiectul publicării pe internet;
- Conturile și parolele sunt confidențiale și nu trebuie publicate;
- Computerul personal necesită protecție și este obligatorie instalarea unui program antivirus.
- Orice informație postată în mediul online devine publică, deci trebuie verificată înainte de postare;
- Comunitatea online trebuie respectată. Persoanele care nu au o conduită favorabilă pot fi blocate și raportate;
- Pe Internet pot exista informații false sau nocive. Din acest motiv site-urile accesate trebuie filtrate.

O tematică des abordată în studii sau articole privind tinerii și internetul este cea legată de expunerea accidentală sau intenționată a unui copil/tânăr la materiale vulgare, ofensatoare sau abuzive. Aceste materiale, care pot fi imagini, filme, texte sau

fișiere audio instigă la violență, ură, discriminare și pot avea efecte asupra dezvoltării psihice a tânărului. Consecințele pot fi diverse, de la atitudini de imitare, desensibilizare, anxietate, până la stări traumatice. Din acest motiv, copiii și tinerii necesită îndrumare pentru o alegere corectă și sigură a site-urilor și trebuie dirijați pentru evitarea acelor site-uri cu conținuturi negative. Părinții și educatorii sunt cei care îi pot determina să respecte reguli, să acceseze portaluri instructive, să-i informeze în legătură cu situațiile neplăcute care pot apărea în mediul online.

3. Hărțuirea online - Cyberbullying

Cyberbullying reprezintă forme ale abuzului psihologic comis prin intermediul tehnologiilor de informare și comunicare (Internetul, dispozitive mobile, rețele de tip wireless sau bluetooth) cu scopul amenințării, intimidării sau insultării unor persoane. Cyberbullying poate include:

- Ofensarea repetată a unei persoane prin cuvinte și imagini umilitoare transmise prin intermediul internetului, în scopul umilirii acesteia;
- Utilizarea unui conținut abscen, a unor informații false sau jignitoare în special în rețelele sociale;
- Ridiculizarea unei persoane prin crearea unui profil/blog fals, conținând informații umilitoare;
- Excluderea intenționată cu rea voință, a unei persoane dintr-un grup sau o comunitate online;
- Publicarea unor fotografii, videoclipuri, filme ale unei persoane fără consimțământul ei, în scopul ridiculizării sau defăimării acesteia;
- Utilizarea abuzivă a folosirea abuzivă a tag-ului, în special pe rețele de socializare;
- Furtul de conturi și parole confidențiale pentru a avea acces la corespondența personală și pentru a transmite mesaje compromițătoare;
- Transmiterea intenționată a unui mesaj virusat etc.

Acest fenomen poate avea o amploare mai mare decât hărțuirea față în față, deoarece, agresorul, profitând de o poziție de anonim, poate săvârși acțiuni mai grave, iar abuzul poate genera un impact negativ asupra vieții personale a victimei.

În momentul în care un copil sau un tânăr înregistrează o scădere bruscă a performanțelor școlare sau devine nervos, anxios, depresiv (chiar cu gânduri suicidale) este imperios necesar anunțarea psihologului de către părinți, tutori sau educatori.

Întrucât școala dezvoltă o componentă a educației digitale, ea devine responsabilă pentru promovarea educației de protecție și siguranță în mediul online. Întreg mediul educațional trebuie să concure la elaborarea de strategii menite să depisteze și să elimine situațiile de hărțuire. Astfel, prin acțiuni de informare, discuții, dezbateri, asistență acordată atât victimelor cât și agresorilor, atât școala cât și familia pot preveni/elimina actele de hărțuire, intimidare sau amenințare.

4. Rețelele sociale și protecția datelor personale

Rețelele sociale reprezintă, în general, rețele de persoane care au scopuri comune (de exp. persoane pasionate de anumite domenii) dar și o rețea de utilizatori de internet, bazată pe anumite site-uri web la care utilizatorii se pot înscrie și interacționa cu alți

utilizatori, deja înscrși. Astfel, membrii unei rețele sociale sunt legați în mod informal și pot contribui la colectarea și diseminarea informațiilor pe întregul glob, având aplicații sociale, comerciale, politice și educaționale.

O problemă importantă pe care o ridică utilizarea rețelelor de socializare (Facebook, Flickr, Instagram, Pinterest, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.) o constituie protecția datelor cu caracter personal. Deși există dispoziții legale care garantează siguranța și respectul pentru informațiile personale, aplicarea acestora în mediul online este mai dificilă. Deoarece majoritatea persoanelor nu cunosc măsurile ce se impun pentru protejarea activităților din mediul online este necesar ca informațiile personale (elementele de identitate, numerele de telefon, adresa fizică sau electronică, contul bancar, înregistrarea vocii, fotografii, informații privind familia etc.) trebuie să rămână confidențiale. În cazul în care informațiile nu sunt setate corespunzător, fiind pe modul "public", orice utilizator poate avea acces la informațiile postate.

Un aspect important este faptul că cyber-infractorii asaltează rețelele sociale într-un ritm accelerat, iar odată cu evoluția tehnologiilor de comunicație și a internetului metodele infractorilor virtuali s-au diversificat.

Securitatea digitală implică precauții electronice cum ar fi protecția împotriva virusilor, backup de date, necesare pentru a garanta protecția.

Protecția calculatorului personal este un proces relativ simplu chiar dacă natura amenințărilor poate varia de la furtul de hardware la software-ul foarte sofisticat încorporat pe computer. Măsurile de securitate esențiale pentru protecția datelor computerului personal cuprind:

- Efectuarea back up (copie de rezervă) la intervale de timp;
- Utilizarea unui antivirus cu o bază de date completă;
- Descărcarea fișierelor (de tip word, PDF sau alte tipuri) și deschiderea acestora cu un program corespunzător iar nu cu ajutorul browser-elor;
- Virusul se poate răspândi doar prin deschiderea unui fișier infectat sau prin pornirea unui disk infectat și nu pot infecta calculatorul doar prin citirea mail-ului sau prin prezența online. În acest sens se recomandă să nu se deschidă fișierele executabile primite în mail-uri nesolicitate;
- Utilizarea Firewall pentru a modera fluxul de date care iese și intră în calculator;
- Utilizarea unor parole atât online, cât și pentru fișierele din calculator;
- Utilizarea unui pop-up blocker, deoarece ferestrele pop-up, chiar dacă sunt folosite în scopuri publicitare, pot ascunde programe malițioase.

Bibliografie:

1. www.digitalcitizenship.net/Nine_Elements.html
 2. www.sulake.com/press/releases/2008-04-03-Global_Habbo_Youth_Survey.html
-

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice